

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Inuentio & Translatio clarissimi Martyris S. Gereonis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

nasterium habebatur reclusus. Qui cum summa festinatione monachum ex cellula sua ad fratrem dirigens, hortatus est, dicens: Oportet te, dilectissime frater, insidijs diaboli resistere viriliter, & nihil de eius dolositate pauescere: sed omnia, quę intulerit, oratione assidua, ac signo Crucis econtrā apposito euincere, quia talibus semper tentationibus seruos Dei nititur expugnare.

Migrat ad Dominum. Senuit autem vir beatus, & impleto boni operis cursu, migravit ad Dominum. Cuius nunc tumulus sapius diuinis glorificatur virtutibus. Hęc tantum de sancto viro cognouimus, non dijudicantes alios, qui maiora de eo cognouerunt, si voluerint aliqua in eius laudem conscribere.

DE SANCTO ROMANO BURDEGALENSIS
PRESBYTERO, EX DIVI GREGORII TYRONENSIS
Archiepiscopi De gloria Confessorum Cap. 46.

24. Nouēb.

Eccē sancti
inuocatio,
& ad inuocatio-
nem xliij exhibi-
tio.

ABETVR in hoc territorio & sanctus Romanus Presbyter, quem, ut scripta vitę eius edocēt, Martinus noster sepultura locauit. Est autem sepulcrum eius contiguum Blauensi castello, super litus amnis Garonnę, in quo beatus pius naufragio perituri, virtute eius saluati sunt, proclamantes inter fluctus torrentis vndosi: Misereri nostri, sancte Romane Confessor Dei. Mox enim, sedata tempestate, optato litore positi sunt. Nec enim fas est, vllum perire naufragio, qui eius basilicā amnis de medio conuoluari meruerit. Quod & nos in grandi necessitate experti sumus. Nam cū imber creberrimus per multos defluens dies, amnem Garonnā extra litora eiecisset, atque impellente vento validis fluctibus exundaret, eleuarenturque fluctuum montes validi, qui non paruum intuentibus ingererent metum, exoratus beatus Confessor obtinuit, sicut credimus, virtutis suę suffragio, ut compressis fragoribus, planum præberet flumen alueum. Et sic ingressi nauem, ad ripam alteram sine periculo sumus deuecti.

INVENTIO ET TRANSLATIO CLARISSIMI
MARTYRIS S. GEREONIS, A RVDOLPHO
Abbate sancti Trudonis conscripta anno Domini 1121. aut circiter.

Nouēbr. 24.

RVDOLPHVS gratia Dei id, quod est, omnibus sanctorum martyrum pię amplectentibus memoriam, sanctorum martyrum consortium. Anno ab incarnatione Domini millesimo centesimo vicesimo primo, turbata iam antē per aliquot annos Ecclesia & regno sub Imperatore Henrico, cuius pater Henricus Leodij obiit: multi Episcoporum & Abbatum, & de omni ordine & gradu clerici & monachi expulsi à suis sedibus, hęc illacque ferrebantur, propter communionem Imperatoris, quam vitabant: quia excommunicauerat eum dominus Papa Calixtus II. secutus in eum sententias prædecessorū suorum Gelatij atque Paschalis. Hac tempestate, eademque de causa, eoque maxime, quia Friderici Leodiensium Episcopi electioni & consecrationi faueram, expulsus sum & ego de cœnobio beati Trudonis * Idus Aprilis, quarta feria Dominicę resurrectionis cū in eo indignus præsedissem duodecim iam annos, & duos menses, & ut putato, dies quatuordecim. Susceptusque sum eodem anno misericorditer à domino Archiepiscopo Colonienfi Friderico, eiusdemque Ecclesię studio, & fratrum electione positus sum Abbas in cœnobio beati Pantaleonis extra muros ciuitatis octauo Idus Septembris, cū iam vacasset à quarto Calendas Ianuarij.

* Videtur
desse nu-
merus, aut
certē ludi-
bus legen-
dam.

Nec

Nec multò post subsequētibus diebus, petente quodam Dei seruo & prædicatore magno Nortberto vnum de corporibus martyrum Theborum, qui iacent in monasterio sancti Gereonis: apertum est vnius eorum sepulcrum in eodem monasterio, iuxta medium pilarum ad meridianam plagam, præsentibus tota nocte ad vigiliis & ad fodiendum religiosi clericis, & monachis, atque Abbatibus, cum omni obsequio & reuerentia atque deuotione. Inter quos & ego peccator mandatus adfui. Eleuato ergò superiori lapide de sarcophago, post octingentos & aliquot plures annos martyrij Theborum, inuentum est in eo corpus magnū, per scapulas amplum, per pedus & brachia torosum, indutum chlamyde militari coloris purpurei: quæ ampla vtrinquè vestis appendebat vsque subter genua eius quasi tribus digitis, genus pallæ non ignobilis. Super eam aliam habebat vestem breuiorem, ignotam quidem nobis nomine, sed cognitam filo serico, & colore nobilioris purpuræ. Subtus ad carnem nihilominus vestis serica, albi maximè coloris, sed tamen subrubea. Corpus totum intactum adhuc videbatur à mento, quod tantum de capite supererat, vsq; ad pedes, indissoluta adhuc superficie vestium, caligarum atque calcorum. Nam vt conijcere verius poterimus, sic casu pertransierat inter caput & mentum persecutoris gladius. Pars tantum illa, vbi ventris mollities fuerat, aliquantulum, modè est tamen subsederat: quam vestis subsicura, indissoluta permanerat. Tali suppressione, pectus & ossa femorum videbantur magis surgere. Supra pectus illius, signum Dominicæ Crucis inuentum est de aurifrigio factum, sicut considerari potuit, submicantibus adhuc in eo auri metalli scintillulis. Aurifrigij longitudo penè vnius pedis extiterat, latitudo vix vnius digiti.

Monasterij S. Gereonis, hodie collegium Canonicorum.

Nota de inuentio corporis.

Nota hoc de signo Crucis Dominicæ contra impios hostes illius.

A genu eius vsque ad pedes, tibiæ ex directo & integro decenter compositæ, habentes adhuc caligas integras de palla, rotundis floribus ad modum oculorum caudæ pauonis circunquaque distinctis. In ipsis subtalaribus iuncti sicut prima die, & à talo sursum erecti pedes adhuc continebantur: & quantum ad superficiem vestis, nihil de toto corpore videri poterat, quod adhuc corruptum siue commotum vniquam fuisset. Sub vestibus tamen, sicut postea exitus probauit, ipsa caro iam prorsus in cinerem resoluta fuerat cum ossibus, exceptis paucis de maioribus: sed fauillæ superextantis incommota integritas, carnis quoque integritatè oculis admirantium figurabar. O quam gloriosum erat, videre magnanimi militis Christi venustam formam, magnificeque vestitam, & quasi viuientis adhuc viribus plenam: cuius caput si sub simili corporis incorruptione adesset, dormire eum potius, quam mortuum, crederes. Ad caput eius cæspes erat gramineus locatus, à capite vsque ad cingulum, ab vtraque parte laterum, inter corpus eius & sarcophagum. Qui cæspes, immò qui cæspites (nam plures fuerant) sanguinei toti adhuc erant, sicut perfracti in terra fuerat fluente sanguine martyris, quandò percussus in terram cecidit.

Sed & in aliorum trium martyrum sarcophagis, hac occasione apertis, eadem magnalia Dei vidimus. Pili herbarum in ipsis cæspitibus adhuc rigeabant, sicci tamen, sed concreto sanguine integri & rubei tenebantur. Testes mihi sunt ipsi martyres, quia propria, sed indigna, manu tenui, oculis proprijs adspexi, & alijs videre porrexi, ipsi quoque domino Episcopo assidenti, multumq; præ gaudio & deuotione lachrymantii. O quantum studium, quantum Christi amor, quanta deuotio fidelium tunc temporis Christianorum, qui in tanta persecutione nec ipsos sanguineos cæspites tollere neglexerunt. Quid moror? Ista nocturnis horis acta sunt, sub magna quidem religiosorum virorum & fletu & cantu. Manè factò, cum res tam gloriosa & desiderabilis audita fuisset à ciuibus, & ostensa pluribus illorum, (nam apertum tantum sarcophagum palla tantum tegebatur) tota ciuitas statim infremuit, clamantes se malle mori, quam tanto thesauro, tanto patrono priuari. Erant etiam inter eos, qui corpus inuentum, ipsum esse sanctum Gereonem dicebant, propter habitus venustatem & corporis formositatem. Vnde maior & maior fiebat tumultus in populo, contradicebaturque ab omnibus domino Nortberto. Vix tandem sedatus est tumultus, Præposito sanctæ Mariæ Theodorico de Gradibus pulpitem ascendente, & populum mitigante, & quòd rei huius consilium esset differendum, promittente, vsque ad præsentiam domini Archiepiscopi. Tunc nihilominus ad satisfaciendum populo, decretum est à maioribus, vt sepulcrum lapide superposito clauderetur, considerata prius diligenter integritate corporis à fidelibus, nè quid furto de eo tolleretur. Acta

Vide res admirandas.

Obserua lector presertim Christianorum deuotionem.

Sarcophagum dicit neutro genere.

RIUS

VER
BER
VIII
S

sunt hæc tertio Idus Octobris, anno supradicto Dominica in carnationis. Inter hæc die & nocte usque octavam Calendas Decembris cum magna deuotione & multo lumine sepulcrum castro diebatur, die circumsedentibus cum psalmodia electis ad hoc eiusdem ecclesie aliquibus clericis, nocte vigilantibus nihilominus cum psalmodia quibusdam alijs, interdumque iuuantibus eos fratribus de sanctis Apostolis.

Igitur post aliquot ita interlapso dies, octavo, vt diximus, Calendas Decembris vocatus adfuit dominus Archiepiscopus, Abbates, Præpositi & omnes congregationes ciuitatis: populus verò innumerabilis. Magna reuerentia, magnisque laudibus secundo apertum est sepulcrum, & integrum representatum corpus sanctum: tu men ex magni lapidis concussionem caro, quæ sub vestibus in fauillam versa fuerat, per plurima loca subsederat, sicut etiam in talibus solet contingere, infuso postea temporibus occultis corporibus nouo aere. Ponuntur duo Abbates, induti vestibus albis & stolis, vnus ad caput, alius ad pedes. Quorum vnus ego peccator, ad caput eius sedi, quauis, vt superius dixi, de capite nihil præter mentem haberetur, sicut percussoris illud absentauerat gladius. Applicuerunt se etiam alij duo presbyteri clerici sancto leuando corpori, nihilominus induti vestibus albis & stolis. Qui sanctæ manus pie apponentes, primum vestes collegerunt, non integras, quia vetustas non patiebatur: sed per grandes & minores partes, sicut poterant diligentius. Circa sepulcrum verò, & supra totum pectus, & usque ad ipsum cingulum, multus inueniebatur sanguis superglobatus, sicut abscisso capite, ex collo & venarum meatibus sparsim potuit emanare.

Collectæ igitur sunt diligenter omnes eius vestes, sed ista diligentius, crasso sanguine, sed sicco, graues, & per se in scrinio vno, decenter ad hoc parato, positæ reuenter. Cum quibus & balteus eius militaris de nigro corio, inuentus & repositus est, penè vnus vlnæ lōgitudinis, adhuc integris habens partes. A sinistro latere, iuxta latus eius & balteum, inuentus est nodus ferreus ad modum oui, rubigine prope consumptus: quem capulum gladij eius fuisse credimus: sed de gladio frustum nullum inuenimus. Diligentius tamen postea quidam attendentes, in ipsis partibus reliquiarum, quas inde exorauerant, particulas ferri mihi protestati sunt se inuenisse. Subtalares, magnis partibus integris, eodem scrinio reconditi sunt. Calige prorsus in cinerē resolutæ. At vbi susceptis vestibus, ad carnem & ossa colligenda ventus est, vix de ipsis ossibus, & hoc de magnis, aliquid solidum apparuit, quod prorsus in cinerem, aut in paruas particulas vetustas redegit.

Res admiratione digna.

Apoc. 7. Ibidem. for. * puluerem

Ferretū, pro theca.

Mira res, & valde gloriosa. Testor ipsos sanctos martyres, testor & ipsam sanctam multitudinem religiosorum virorum, qui diutius hoc viderunt: Torus cinis carnis & ossium, quasi calx nouiter fusa, cædebat per totum sarcophagum. O quoties ibi cantatum cum multis lachrymis fuit, Et in sanguine agni lauerunt stolas suas. O quoties ibi repetitum, Lauerunt stolas suas, & candidas eas fecerunt in sanguine agni. Tandem collectus est cinis, & cæspes simul sanguineus, & ipse in * puluere, sed terre atque sub rubri corolis, propter sanguinem resolutus: susceptusque, in munda palla & preciosa, in alio scrinio maiore recoditus est. Tunc eleuatis vtrisque scrinijs, multa oblata sunt ad fabricandū feretrum sancto martyri. Dominus Archiepiscopus obtulit scutellam argenteam: deinde singuli quique, prout deuotionem habebant. Acta est etiam processio magna die illa circa claustrum & circa monasterium, pulsantibus signis, & cantantibus clericis & monachis, laicisque; Teutonicè in concrepationibus suis. Qua processione finita, & sanctis reliquijs in oculis suis super altare in medio monasterij collocatis, Missa de eiusdem sanctæ legionis martyribus incepta est, & iubente domino Archiepiscopo, à me peccatore cantata. Ante Canonem verò, finito Euangelio, dominus Archiepiscopus sermonem fecit ad populum de ijs, quæ tunc præ oculis habebantur & manibus, & quæ ad salutem animarum pertinebant, de sanctis Theobaldi martyribus. Finita que Missa, dimissus est populus cum lætitia magna.

Studio domini Hermannii Præpositi corporis S. Gereonis translatum est.

Ex huius sancti martyris reliquijs, cura & deuotio fratris nostri Ecberti postea partes aliquas nostro interuentu impetrauit à Præposito eiusdem monasterij Hermannio, cuius studio & deuotione reuelatum corpus translatum fuit. Reliquiæ autem hæc sunt: De veste illa subtiliori, quam ad carnem suam habuit indutam. De balteo eius militari, qui circa lumbos eius inuentus est, nigri corij. De ferro, vt videbatur eius gladij, confuso cum sanguine, & cineribus vestium, & corporis illius: vbi quasi in media vagina ferrum adhuc patenter subluere videtur. De sanguine eius concreto cum

S U

cum puluere carnis & ossium eius. Cum adhuc per se iaceret, similimus erat calcis nouæ, aut farinæ candidæ. Postquàm verò collectæ sunt partes vestium, quæ integrè colligi poterunt, & ossa, quæ penitus resoluta non fuerunt, cetera omnia in vno puluere collecta sunt: hoc est, puluis sanguinei cæspitis, puluis ossium, puluis carnis, puluis vestium. Quæ omnia simul confusa, album quoquè illum colorem confuderunt.

Hæc idè tam diligenter exprimimus, quia puluerem carnis & ossium, colorem calcis nouiter fusæ diximus habere: vt cum alius color in isto puluere inuētus fuerit, nemo tamen dubitet, quin de vera carne & ossibus eius sit: immò simul quoquè de sanguine cæspitibus, atque de eius simul vestibus. Has scilicet reliquias cum mihi frater Ecbertus allatas repræsentsasset, recognoui eas, sicut antè in sepulcro videram: & ex earum præsentium occasione ordinem inuentionis, sicut hîc legitur, aggressus sum fideliter describere, secundùm quod vidi, & manibus proprijs, licèt indignus, tractaui. Itaque prius eas vobis per eundem fratrem misi, transferendas in ecclesiam beatæ Mariæ in Dune: quatenus in hoc nostro scripto, & ex earum præsentium contemplatione nulli modò, vel in posterum dubium sit, quòd ex corpore martyris de sancta legione Thebæorum martyrum sumptæ sunt. Horratur ergò & rogamus, atque præcipimus, vt fratres nostri, qui morabuntur in Dune, diem festum martyrij eorum in die S. Gereonis cum duodecim lectionibus amodò agant, & diem aduentûs istarum ad eos reliquiarum. Hæc ego peccator Rudolphus, fratres mei & filij charissimi, qui cæcis in cœnobio beati Trudonis in Hasbania, scripsi vobis de cœnobio beati Pantaleonis iuxta Coloniam.

Puluis eius similis calci nouiter fusæ.

MARTYRIVM SANCTI PETRI EPISCOPI ALEXANDRINI, VT HABETVR IN MS. CODICIBVS,

interprete, nisi fallor, Anastasio Bibliothecario, qui alicubi testatur se transfuisse passionem præcipui doctoris & martyris Petri, Alexandriae vrbs Patriarchæ.

AD corroboranda corda credentium, & mentes fidelium confirmandas, omnipotens Deus dignum pastorem beatorum Petrum plebis suæ Episcopum ordinavit. Hic per doctrinam suam multos ab idolorum cultura separans, Christi Ecclesiæ sociabat. Audiens igitur Maximinus, quòd multi per eum à demonum simulacris segregarentur, & in Christi nomine baptizarentur, furore còmotus, statim destinavit tribunal quendam ad ciuitatem Alexandrinam, qui eum comprehenderet. Accepta itaque tribunal auctoritate, cum suis militibus ad urbem superius memoratam perrexit. In quam ingressus, reperit beatissimum Petrum cum ingenti Christianorum multitudine * sanctorum commemorationem celebrantem. Quem statim comprehendens, vinculis alligavit, & custodiendum carceri deputavit, damnauitque compedum mortifera ruina. Hoc videntes Christiani, in lamentationem maximam conuersi, vnà cum suo pastore in custodia carceris permanebant. Non enim patiebantur, vt salutis doctor, mali aliquid pateretur. Hac opinione Maximinus comperta, literas destinavit tribuno, vt eius vitam celerius auferret. Quibus lectis, tribunus ad custodiam carceris cum manu armatorum perrexit. Videntes autem populi, qui ante carceris ianuam pro fide & amore sui pastoris perdurabant, quòd eum per vim de carcere voluisset eijcere atque interficere, dixerunt: Prius nos, si tibi à tuo rege præceptum est, interfice, & ità demùm valesis in nostrum patrem manus iniicere. Scias enim nos nullatenus permittere, vt doctor & medicus animarum nostrarum, aliquid patiatur.

27. Nouembris: quanquam Latina martyrologia eum habet 16. Cap. 1.

*sanctorum Apostolorum legit Ado. Alexandrinorum ergo Episcopum suum amor.

Audiens tribunus hos sermones, & videns non tantum populos diuersæ ætatis, sed etiam illustres viros, monachos quoquè religiosos ac virgines, in custodia carceris permanere cum sancto viro, agebat silentiò moderatè, qualiter beatum Petrum sine vilius sanguinis effusione foris eiectum percuteret, sicut & Maximini tyrani sententia mani-

Cap. 2.

RIUS
V III
5